

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenčeschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RUSKÁ AVANTGARDA

VY_32_INOVACE_DVK1312

RUSKÁ AVANTGARDA

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 1. poloviny 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje umění ruské avantgardy

■ RUSKÁ AVANTGARDA

- Rusko reaguje na buřičské a anarchistické myšlenky italského futurismu okamžitě - Marinettiho manifest ***Osvobozená slova*** 1909 je otištěn petrohradským Večerem jen o měsíc později než ve francouzském Figaru; ihned se shledávají s velkým ohlasem;
- atmosféra ruské avantgardy je anarchistická a podobně jako v Itálii má futurismus i v Rusku často nacionální zaměření
- přesto v Rusku dochází k svébytnému vývoji futurismu – vznikají dvě odnože - **kubofuturismus** a **egofuturismus**, zatímco egofuturismus neměl velký význam, kubofuturismus značně ovlivnil tehdejší ruské umění a nástup ruské avantgardy.
- Ruští futuristé brzy zakládají své umělecké spolky ***Svaz mládeže*** (1910) a ***Kárový spodek*** (1910). Z výtvarníků se zde soustředí např. **David, Vladimír a Ludmila Burljukovi, P. Filonov, M. Larionov, N. Gončarovová, O. Rozanovová, M. Chagall, P. Končalovský, K. Malevič, I. Puni, V. Tatlin** a další.
- Přijali formu futuristického skandálu, běžného též v Itálii, aby na uměleckou a společenskou problematiku upozornili – v roce 1912 vzniká manifest ***Políček veřejnému vkusu*** podepsaný **D. Burljukem, A. Kručonychem, V. Majakovským a V. Chlebnikovem aj.**, a stejnojmenný sborník próz a poezie (1913).
- S futuristickým hnutím byly spojeny i důležité výstavy, např. ***Terč*** (1913), ***Výstava 4*** (1914), ***Tramvaj V*** (1915) a ***0,10*** (1915)

Na počátku **2. desetiletí XX. století** se utvářejí první ruské avantgardní směry:

MICHAIL LARIONOV a NATALIE GONČAROVOVÁ

- kolem r. 1909 – 1910 vedoucí osobnosti ruské kultury
- formují svůj směr - **rayonismus** – lučismus - „paprskismus“
- rayon – z francouzštiny – paprsek
- luč – z ruština – paprsek, světlo
- obrazy převedeny do svazků paprsků
- nezobrazují předměty ale paprsky, jež se od nich odrážejí
- reálný motiv je znečitelněn – dochází až na pomezí abstrakce
- první ryze ruský směr
1911 – vytváří první práce
1913 – směr formulován teoreticky – Manifest rayonismu
první veřejné vystoupení - výstava Terč
- 1914 světová válka: Larionov i Gončarovová odjízdějí do Paříže, kde již zůstanou

Na počátku **2. desetiletí XX. století** se utvářejí první ruské avantgardní směry:

MICHAIL LARIONOV a NATALIE GONČAROVOVÁ

- kolem r. 1909 – 1910 vedoucí osobnosti ruské kultury
- formují svůj směr - **rayonismus** – lučismus - „paprskismus“
- rayon – z francouzštiny – paprsek
- luč – z ruštiny – paprsek, světlo
- obrazy převedeny do svazků paprsků
- nezobrazují předměty ale paprsky, jež se od nich odrážejí
- reálný motiv je znečitelněn – dochází až na pomezí abstrakce
- první ryze ruský směr
1911 – vytváří první práce
1913 – směr formulován teoreticky – Manifest rayonismu
první veřejné vystoupení - výstava Terč
- 1914 světová válka: Larionov i Gončarovová odjízdějí do Paříže, kde již zůstanou

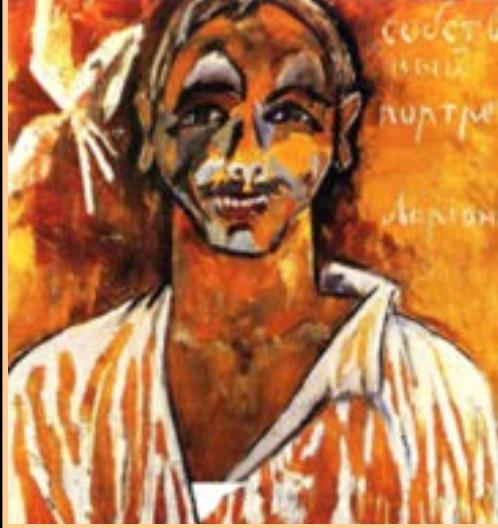
Mikhail Larionov

1881 – 1964

avantgardní ruský malíř
společně s Natálií Gončarovovou
tvůrce tzv. **rayonismu**

Rayonism (or Rayonnism) is a style of abstract art that developed in Russia in 1913. Mikhail Larionov and Natalia Goncharova developed rayonism after hearing a series of lectures about Futurism by Marinetti in Moscow. The Futurists took speed, technology and modernity as their inspiration, depicting the dynamic character of early 20th century life. They glorified war and the machine age, and favoured the growth of Fascism.

The Rayonists sought an art that floated beyond abstraction, outside of time and space, and to break the barriers between the artist and the public. They derived the name from the use of dynamic *rays* of contrasting color, representing lines of reflected light — *crossing of reflected rays from various objects*.

Autoportrét 1910

Red Rayonism. 1913

Chleba 1910

Obchod s ovocem 1904

Mikhail Larionov

A Street with the Street-Lamps 1910

Red Rayonism. 1913

Blue Rayonism. 1915

Nokturno, 1913 - 1914

Natalia Goncharova

1881 – 1962

Natalia Goncharova was born in Nagaev village near Tula, Russia in 1881. She studied sculpture at the Moscow Academy of Art, but turned to painting in 1904. She was deeply inspired by the primitive aspects of Russian folk art and attempted to emulate it in her own work while incorporating elements of fauvism and cubism.

Together with her husband Mikhail Larionov she first developed Rayonism. They were the main progenitors of the pre-Revolution Russian avant-garde organising the Donkey's Tail exhibition of 1912 and showing with the Der Blaue Reiter in Munich the same year.

Rayonistická kompozice, 1912 - 1913

Московская улица. 1909.

Прачки. 1911-12.

The Forest, about 1913

Cyclist 1913

Autoporträt, 1912

Porträt von Larianow (1913)

Maquillage
1913 - 1914

Cats 1913.

Kazimir Malevič

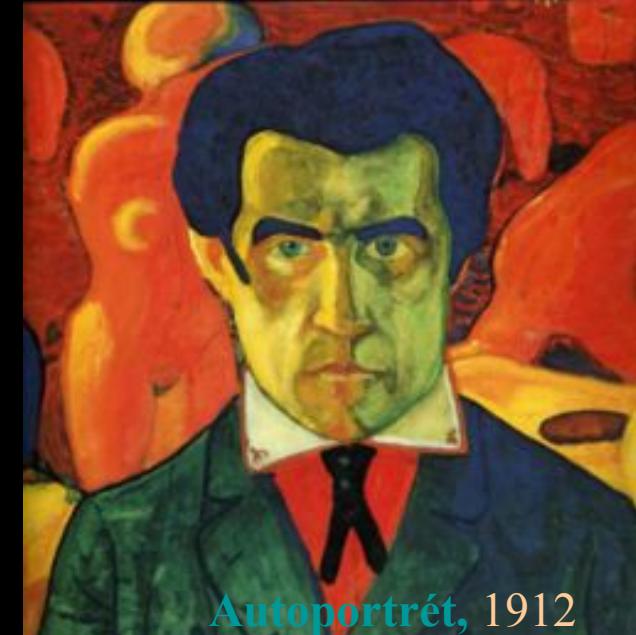
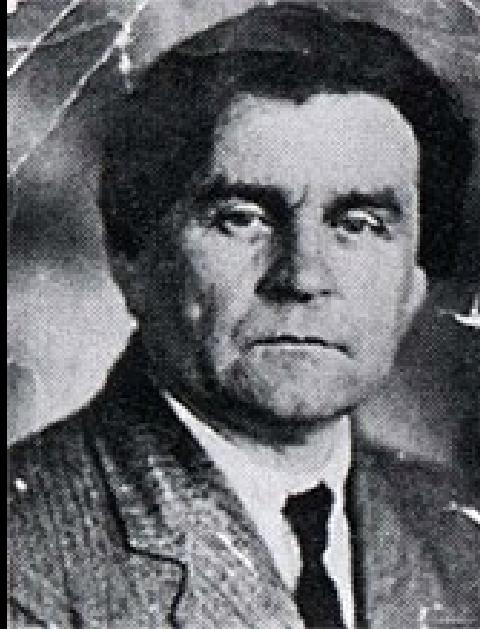
1878 - 1935

ruský malíř ukrajinského
původu, designér a grafik,
vedoucí představitel
ruské avantgardy.

Je považovaný za zakladatele
suprematizmu

uměleckého směru, v kterém
umělci vizuální vjemy
z okolních předmětů
považovali za nepodstatné
a jejich snahou bylo vytvořit
svět bez předmětů.

Jeho díla představují mnoho
zajímavých dvojdimenzních
postřehů a geometrických
obrazců

Autoprotret, 1912

Květinářka, 1903

Kazimir Malevič

Krajina (zima), 1909

Kazimir Malevič

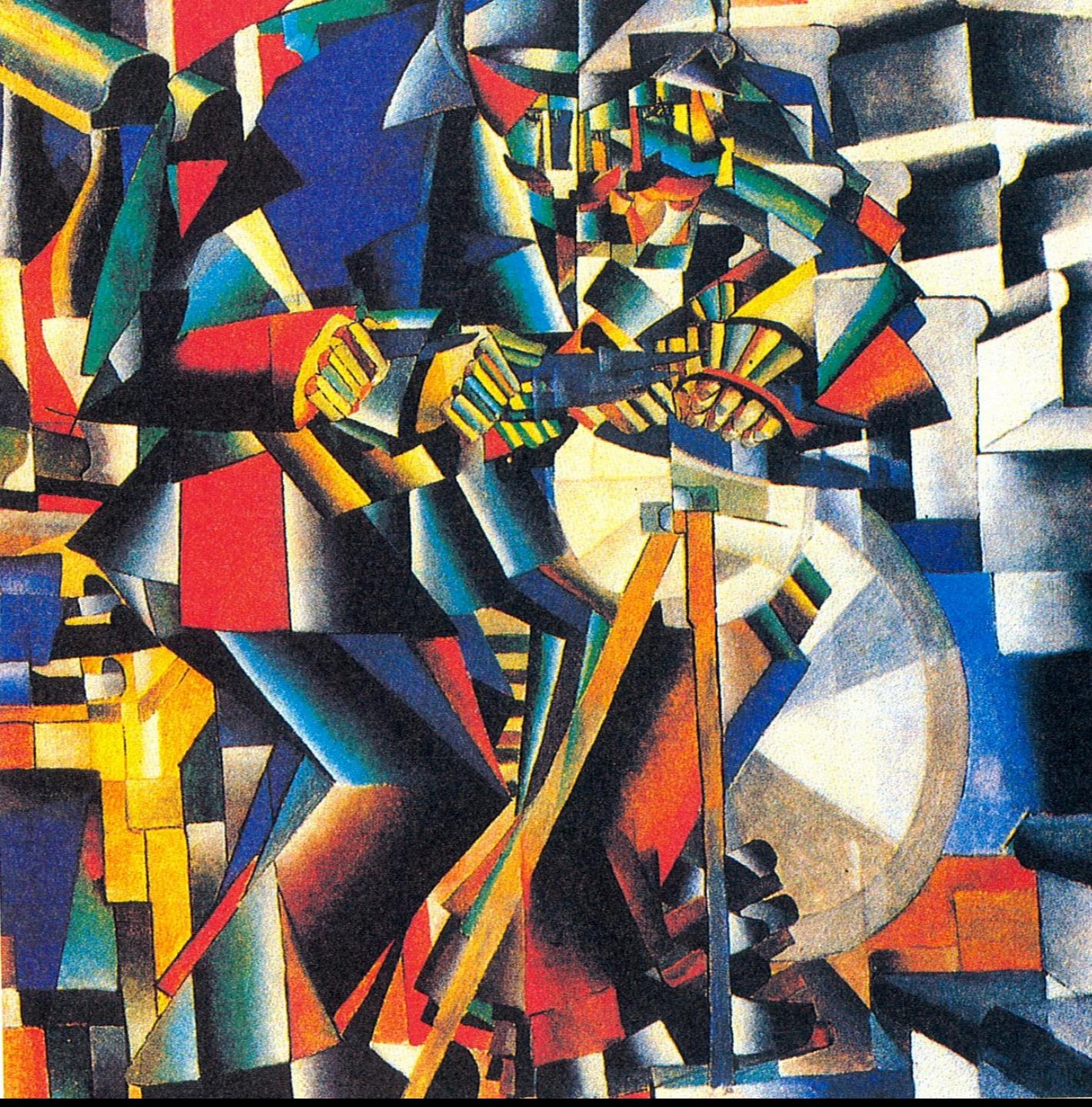

Head of a Peasant Girl, 1912-1913

Kazimir Malevič

Bureau and Room 1913

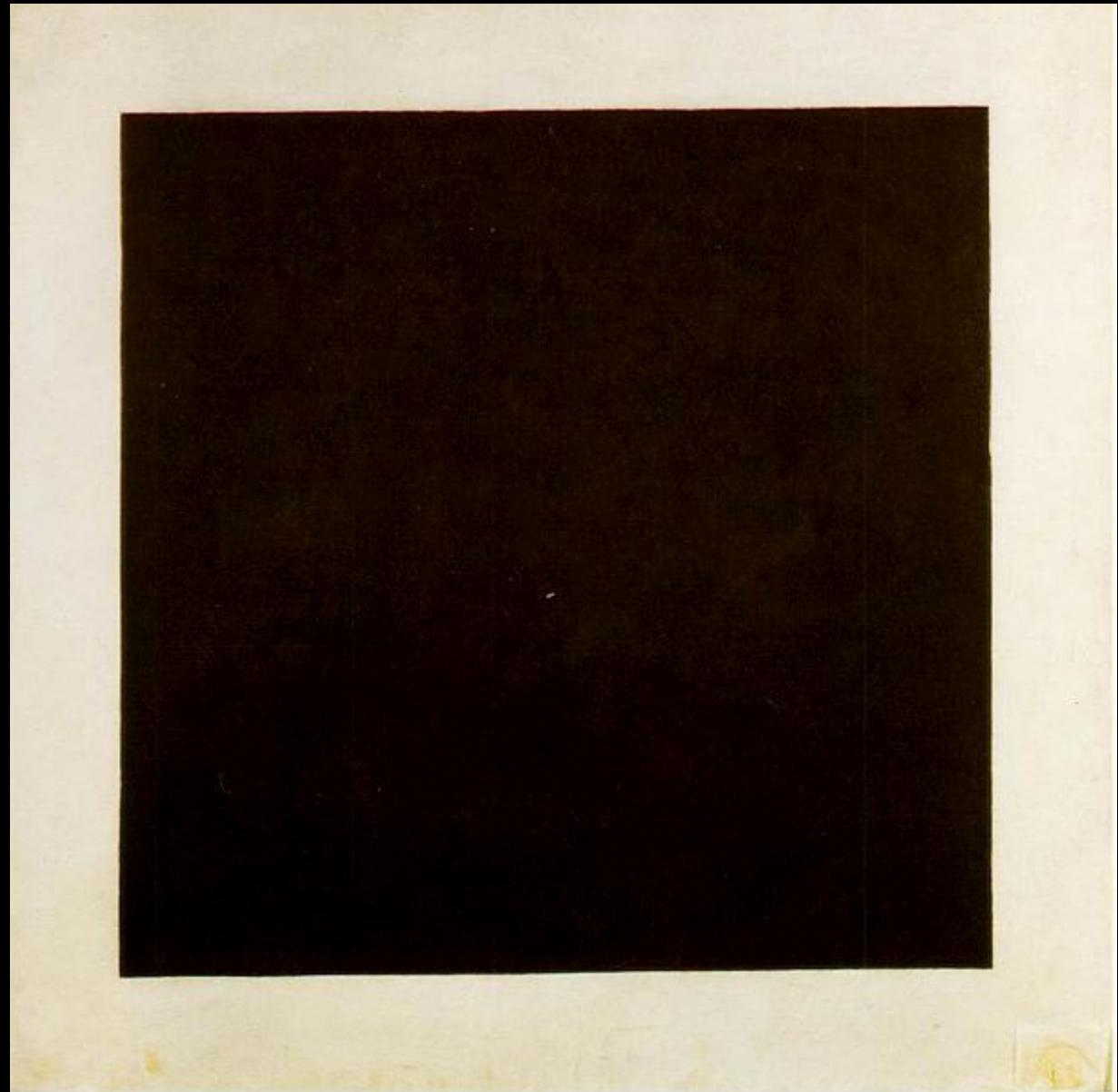
K. Malevič
Brusič

Kazimir Malevič

Black Square

1913

Mezi jeho nejznámější
díla patří
**Černý čtverec na
bílém pozadí**
z roku 1913.

Kazimir Malevič

Suprematism 56, 1915

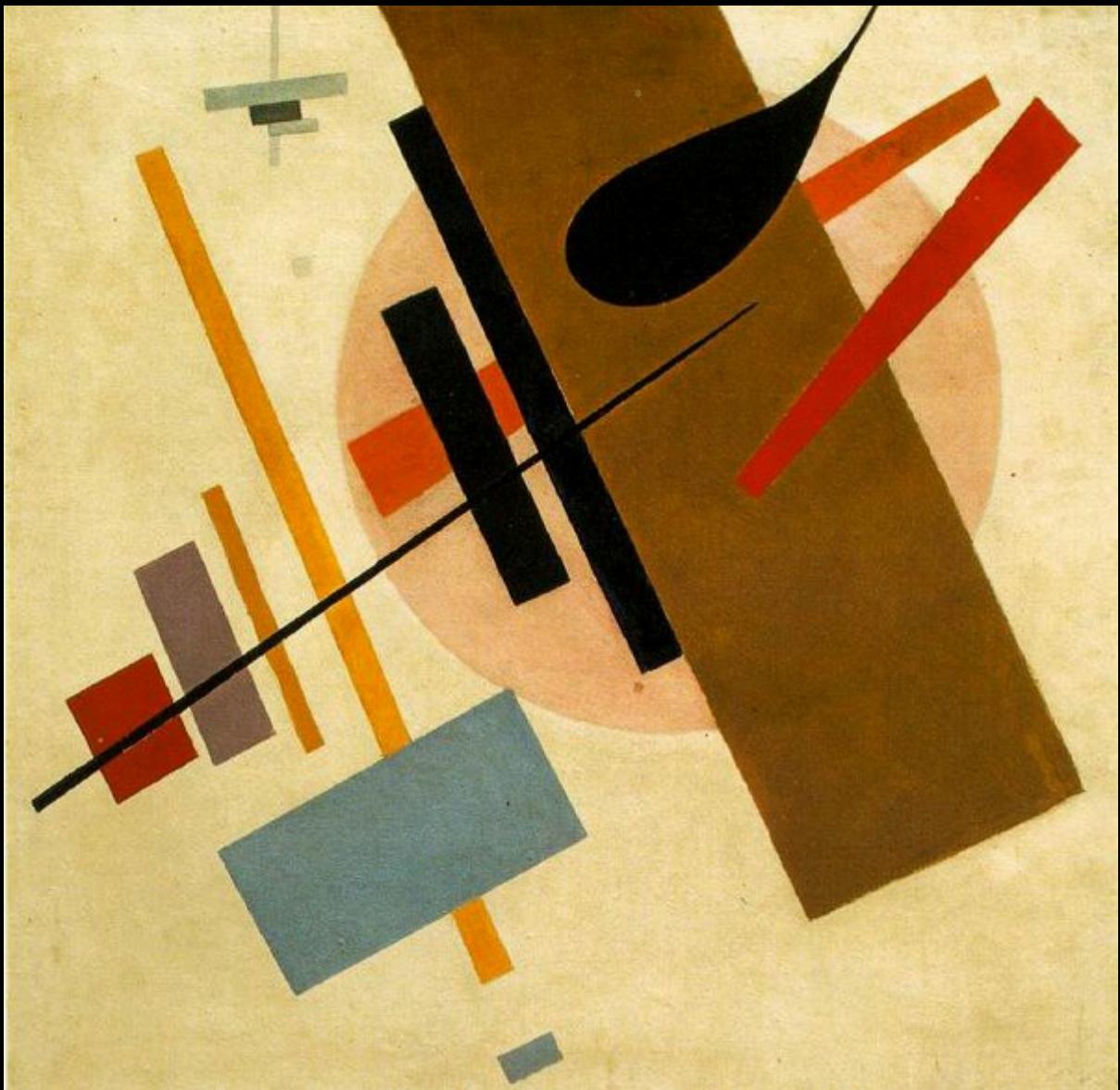

Kazimir Malevič

Untitled, ca. 1916

Kazimir Malevič

Suprematism, 1916

Kazimir Malevič

Suprematism, 1921-1927

Kazimir Malevič

Chlapec, 1928-1932

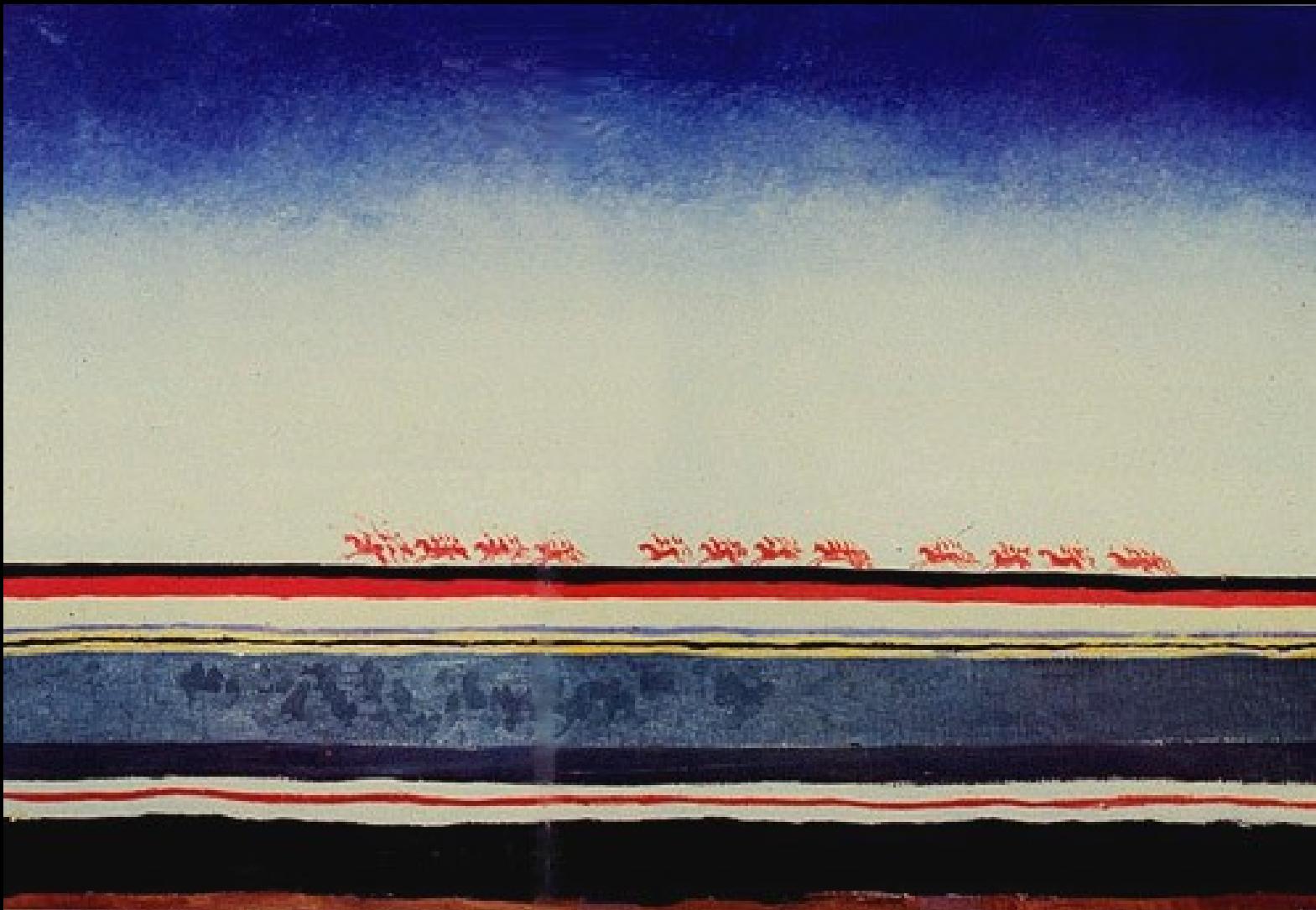

Kazimir Malevič

Rolník, 1930

Kazimir Malevič

Rudá jízda, 1928-1932

El Lissitzky

1890 - 1941

Лазарь Лисицкий

Patřil k nejdůležitějším osobnostem ruské avantgardy počátku 20. století, spolu se svým učitelem Kazimirem Malevičem založil umělecký směr suprematismus.

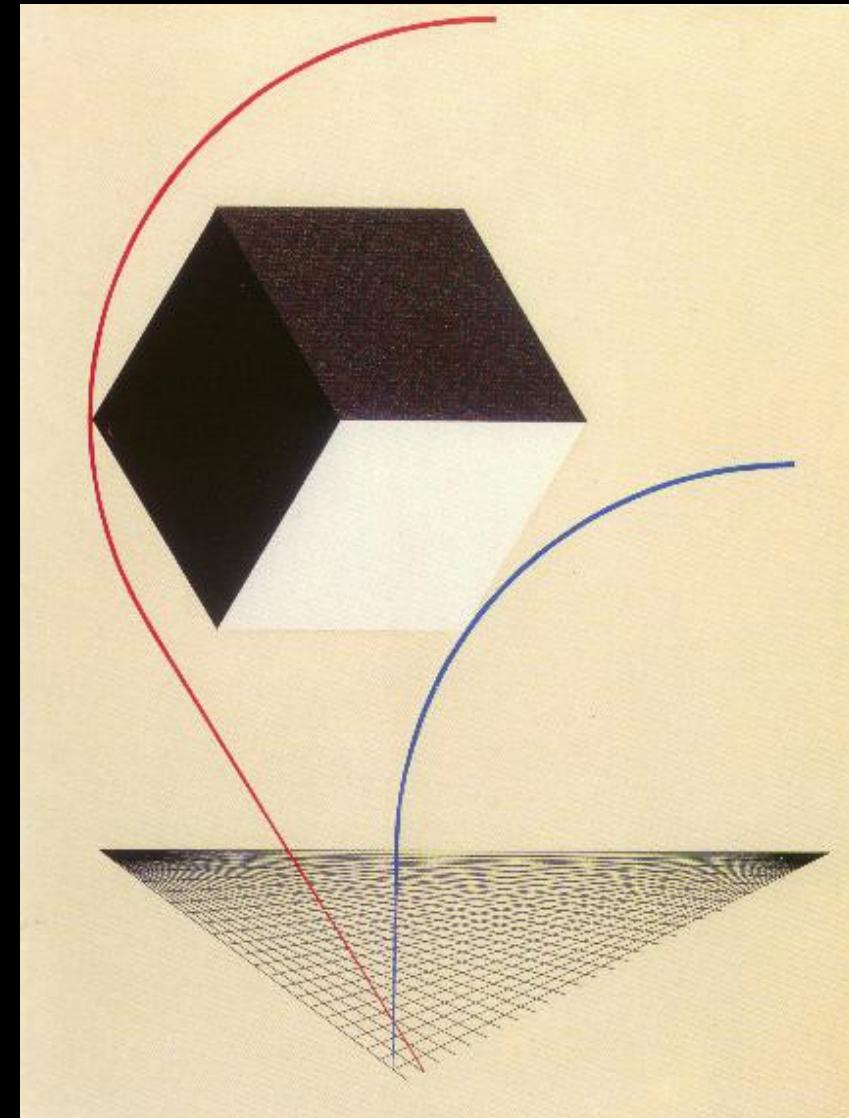
was a Russian artist, designer, photographer, typographer, polemicist and architect.

He was an important figure of the Russian avant garde, helping develop suprematism with his mentor, Kazimir Malevich, and designing numerous exhibition displays and propaganda works for the former Soviet Union.

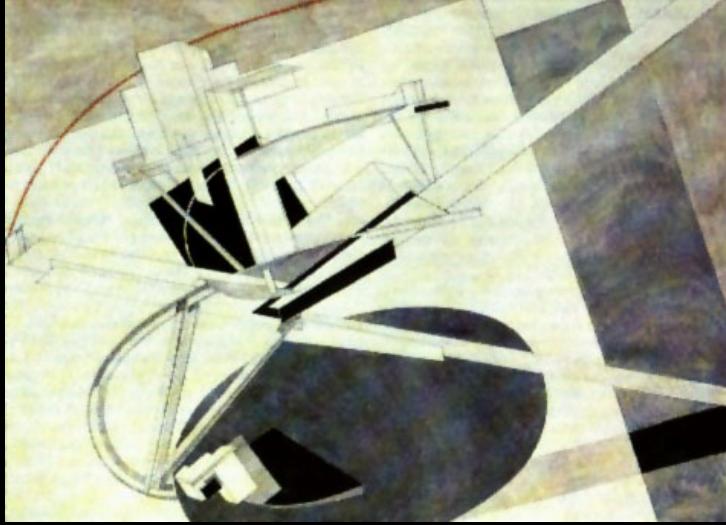
His work greatly influenced the Bauhaus and constructivist movements, and he experimented with production techniques and stylistic devices that would go on to dominate 20th century graphic design.

Autoportrét (1914)

Proun by Russian suprematist artist
El Lissitzky , c.1925

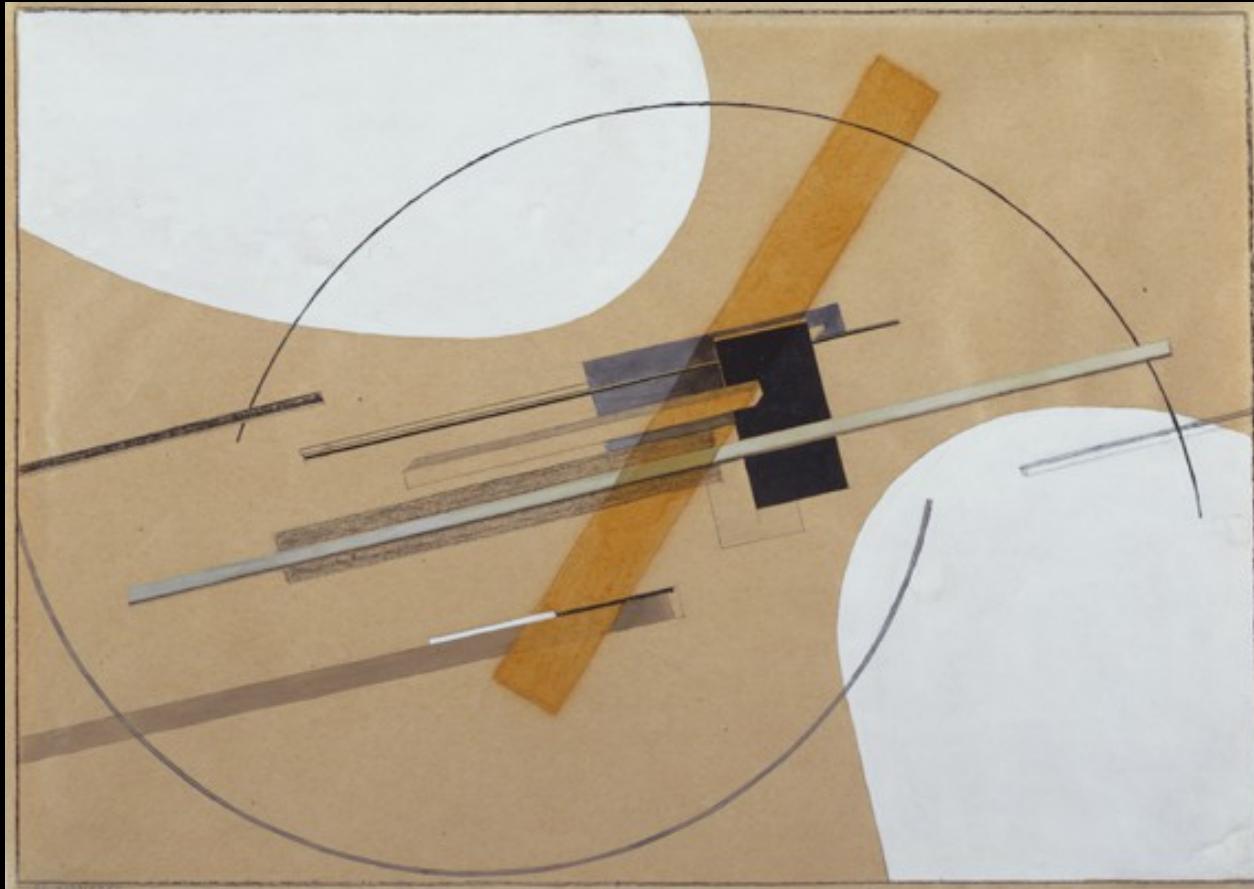

Proun 17
1920

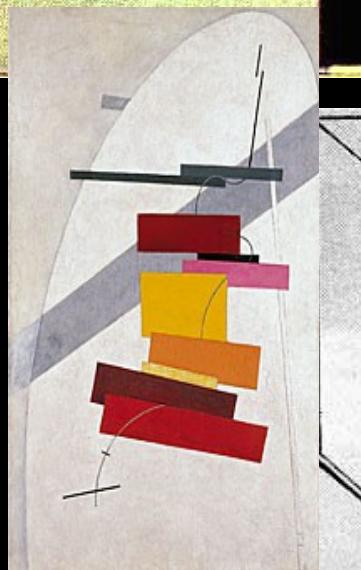
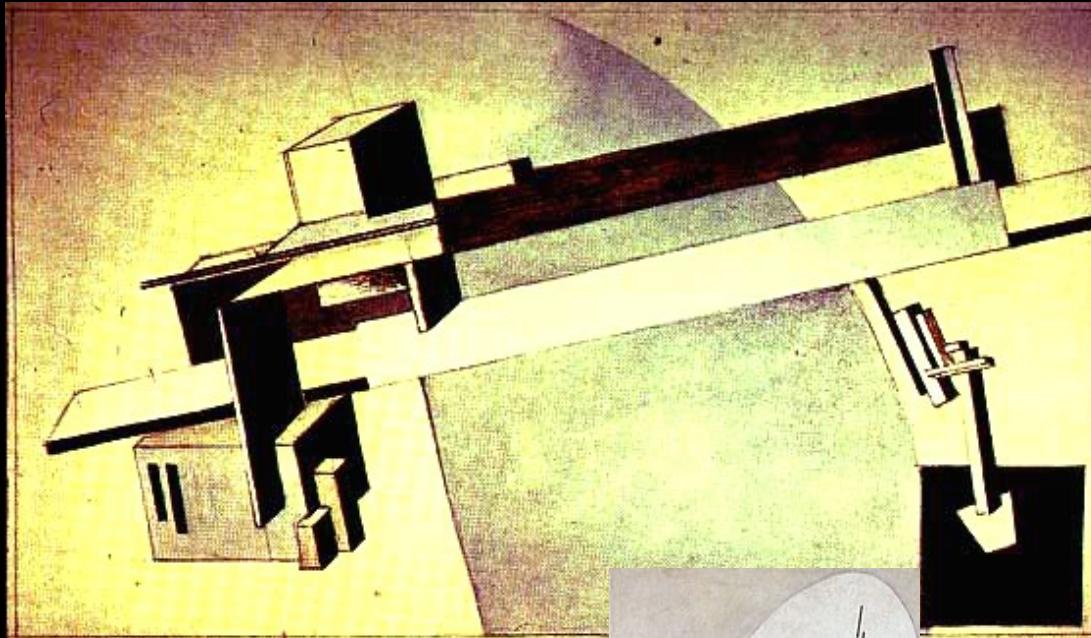
PROUN

zkratka pro nové
pohledy na umění

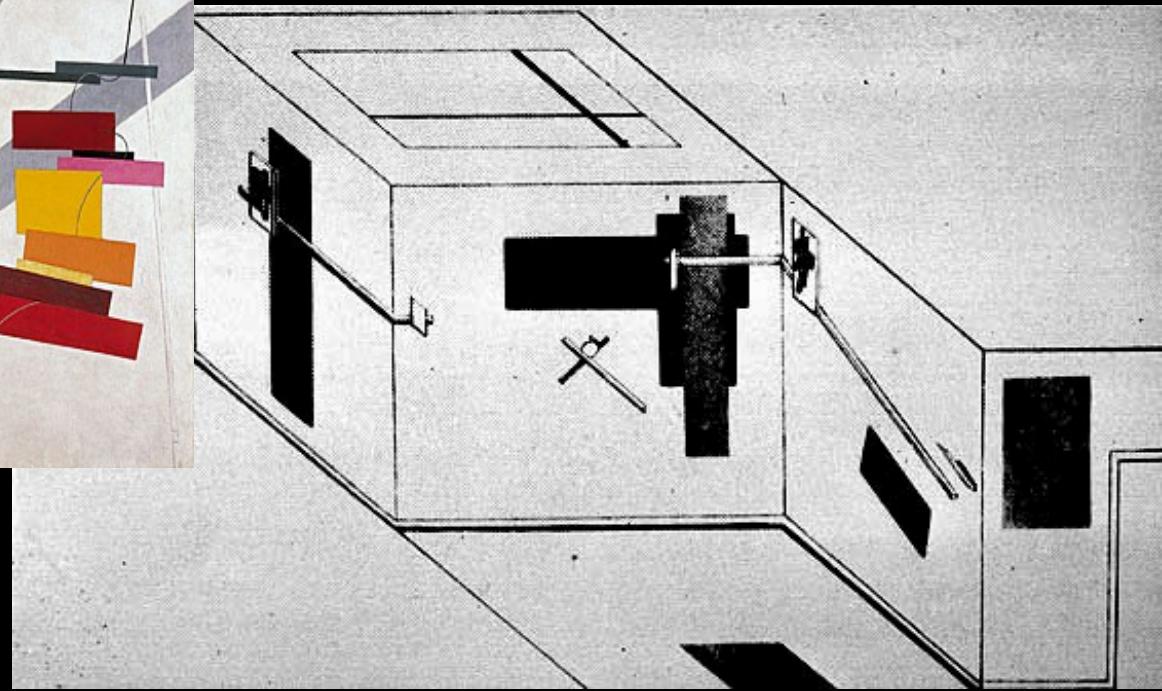
Proun
1922-1923

Proun 1A: Bridge 1
1919

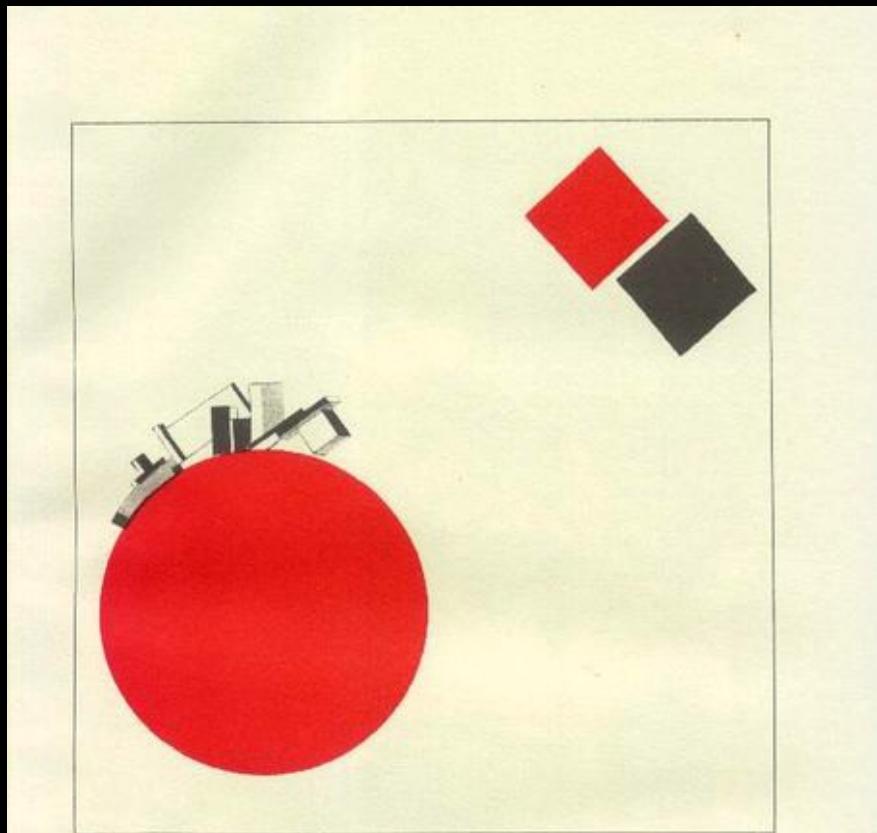

Prounerraum/
Proun Space
Lissitzky, 1923

From the book Suprematicheskii Skaz
/ About 2 Squares By El Lissitzky

ЛЕТЯТ из 3 видов
издания
И

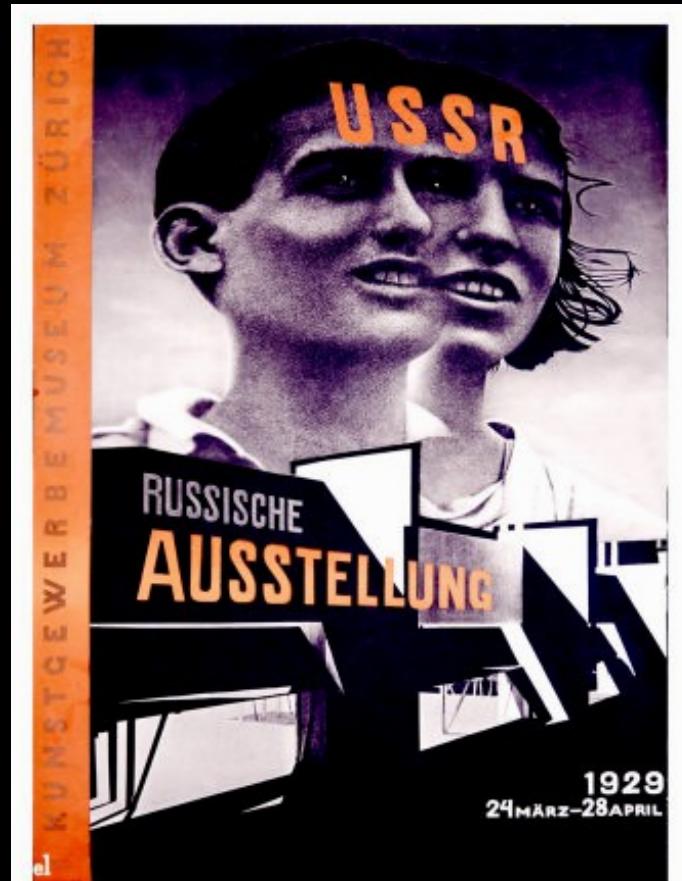

El Lissitzky, Entwurf für die "Pressa", 1927,

Beat the Whites with the Red Wedge 1919

Russische Ausstellung
1929

Nikolai Suetin

1897 - 1954

Николай Суэтин

was a Russian Suprematist artist. He worked as a graphic artist, a designer, and a ceramics painter.

Design on Porcelain, 1922-3

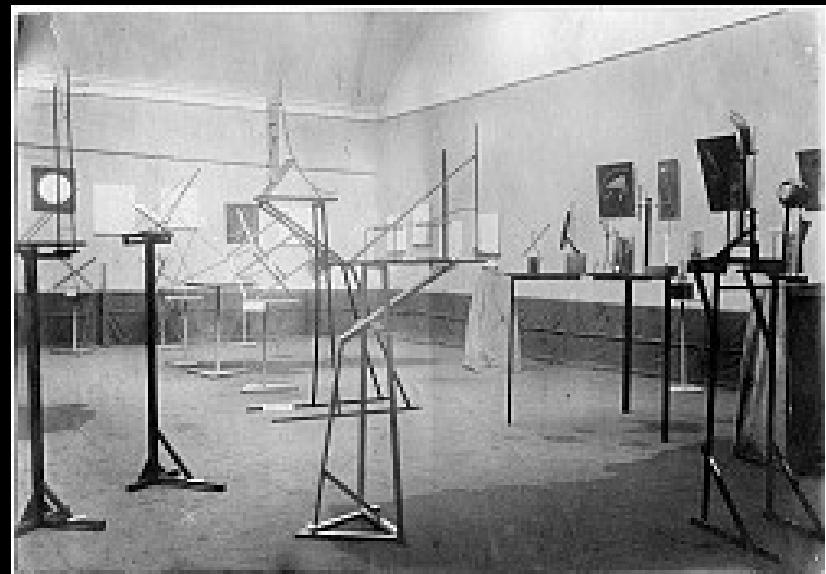
Komposition, 1922-1923

Konstruktivismus

byl název pro architektonické a umělecké hnutí v **Rusku**, aktivní zejména po **Říjnové revoluci** (1917). Konstruktivismus zformoval ruský avantgardní umělec **Vladimir Tatlin**.

Termín **konstruktivismus** poprvé použil **Naum Gabo** ve svém **Realistickém manifestu** (*Realistic Manifesto*) v roce 1920.

Směr zdůrazňoval technickou dokonalost a krásu hmoty, účelnost stavby. Prolínal se s raným **funkcionalismem**. Na rozdíl od něj dává větší důraz na dynamismus (vertikalita konstrukcí, diagonály).

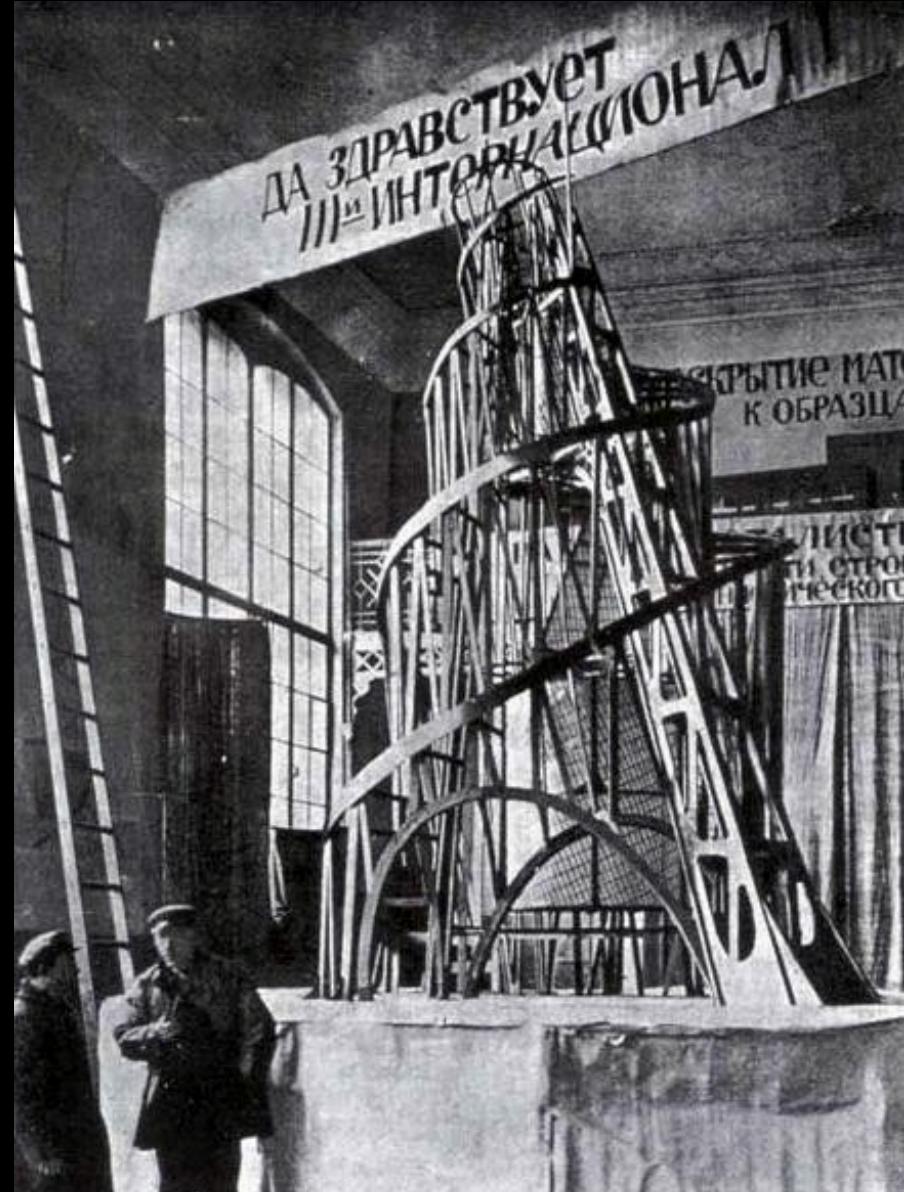

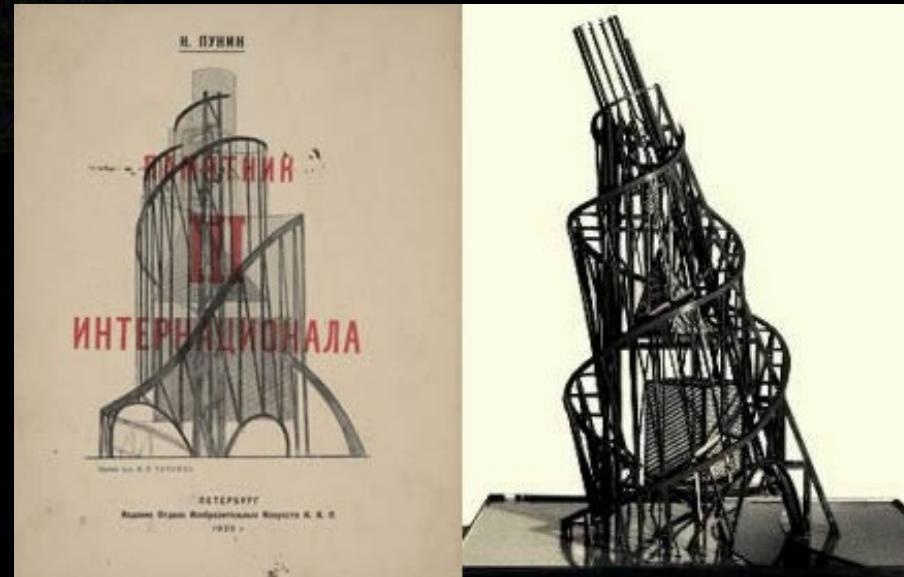
Photograph of the first Constructivist Exhibition, 1921

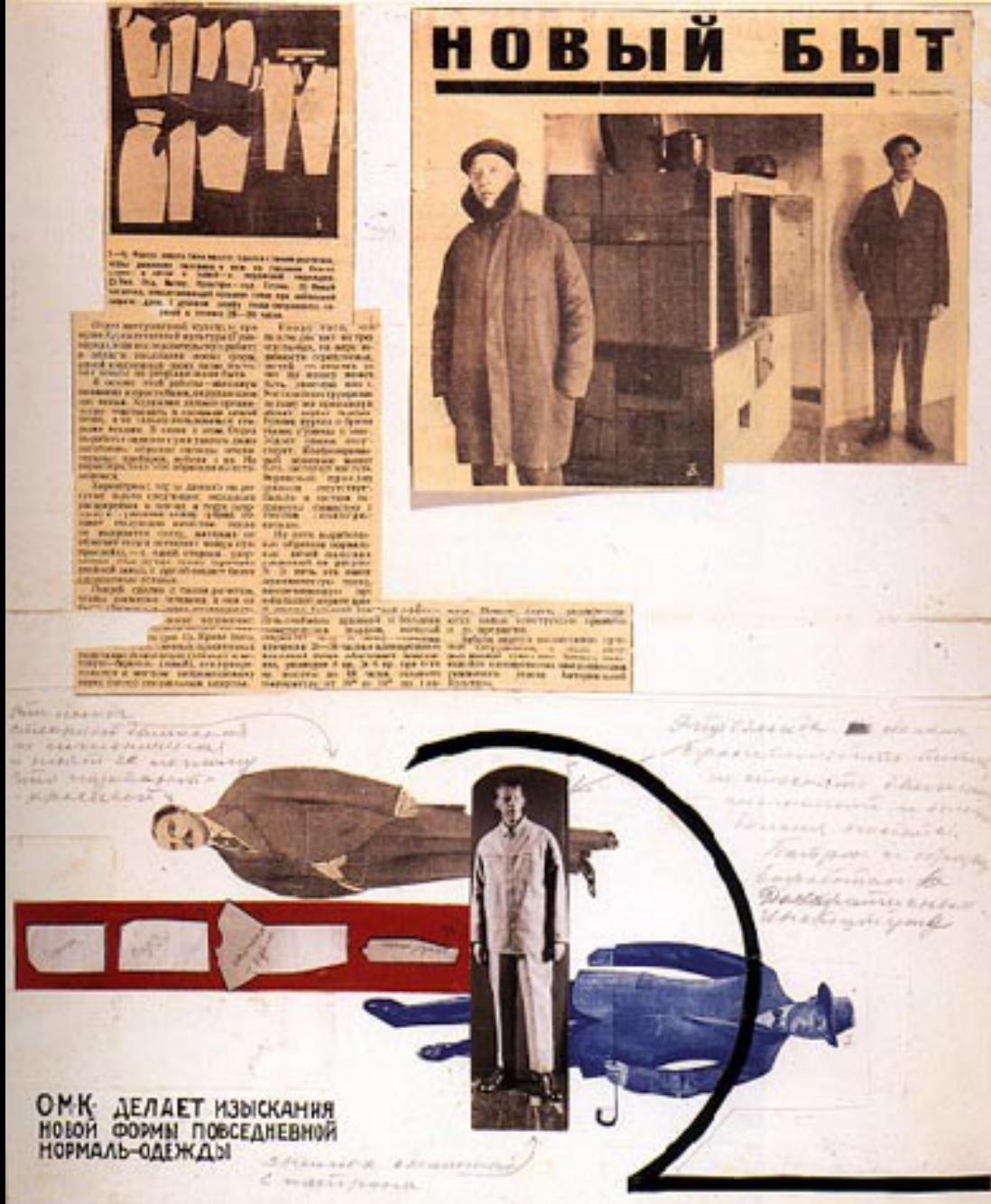
Vladimir Tatlin

(1885 – 1953)

(Владимир Евграфович Татлин) worked as a painter and architect. With Kazimir Malevich he was one of the two most important figures in the Russian avant-garde art movement of the 1920s, and he later became the most important artist in the Constructivist movement. He is most famous for his attempts to create the giant tower, *The Monument to the Third International*.

Photomontage by Tatlin showing his clothing designs, 1924

Antoine Pevsner

1884 – 1962

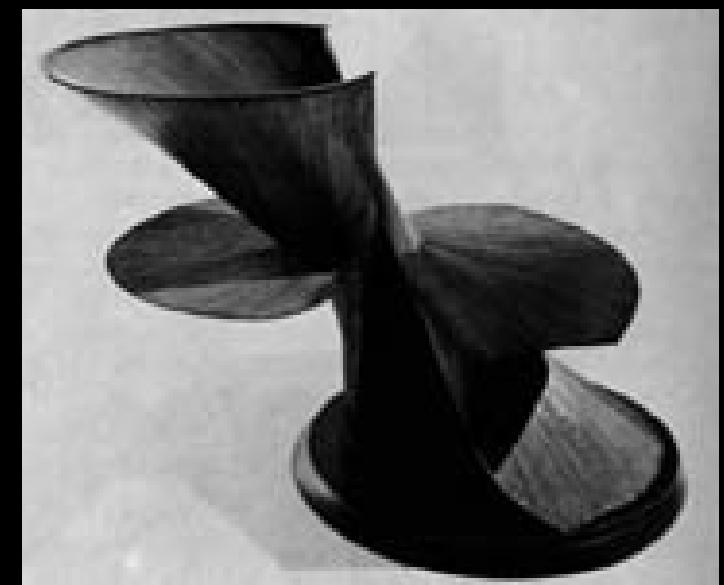
Антуан Певзнер

– ruský a francouzský umělec,
avantgardní sochař,
v jehož tvorbě se projevuje
vliv **konstruktivismu** a později
patří k zakladatelům kinetismu,
starší bratr **Naum Gaba** 1890 - 1977

Both Antoine and Naum are considered pioneers of twentieth-century sculpture. Among the originators of and having coined the term, **Constructivism**, and pioneers of **Kinetic Art**, they discovered a new use for metals and welding and made a new marriage of art and mathematics.

Antoine Pevsner: *Torso*, c. 1925

Superficie sviluppabile
(Surface développable),
1938 –1939

Anchored Cross (La Croix ancrée), 1933
Marble, brass painted black, and crystal
84.6 cm long diagonally

Naum Gabo

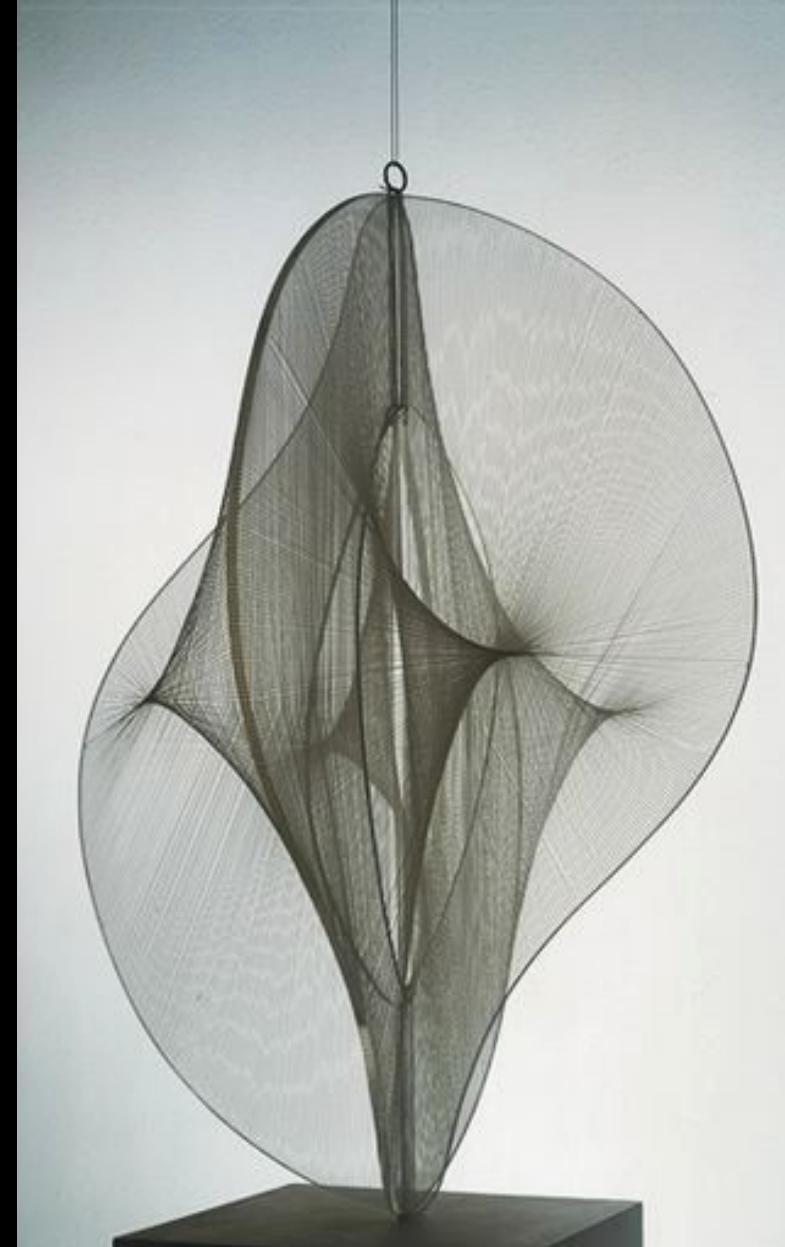
1890 - 1977

Наум Габо

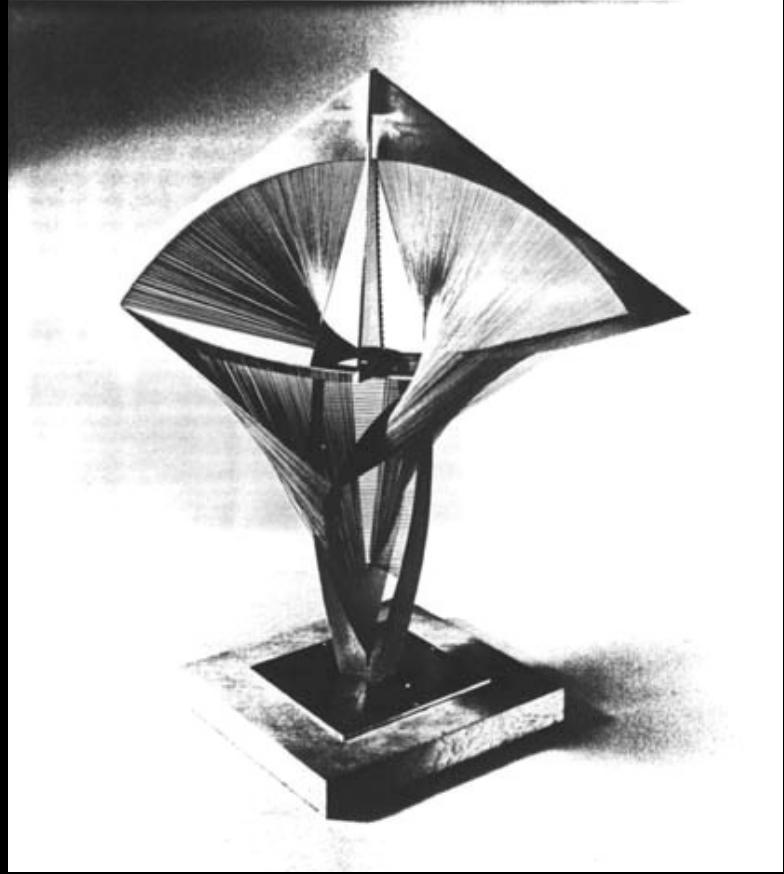

– ruský a americký umělec
avantgardní sochař, architekt a teoretik umění,
autor proslulého **Realistického manifestu /1920/**,
mladší bratr **Antoine Pevsnera**,
originální tvůrce a později zakladatel
sochařského kinetismu

Both Antoine and Naum are considered pioneers of twentieth-century sculpture. Among the originators of and having coined the term, **Constructivism**, and pioneers of **Kinetic Art**, they discovered a new use for metals and welding and made a new marriage of art and mathematics.

Linear Construction No2

Torsion-Bronze Variation, 1963

Linear Construction in Space No. 3, with Red

Constructed Head No 2

Kinetic sculpture /
fountain by Naum Gabo
at Guy's and St Thomas's Hospital,
London, U.K.

Metal sculpture by
Naum Gabo in Rotterdam,
Netherland.

Konstantin Melnikov ► 1890 - 1974

Константин Степанович Мельников byl významný ruský konstruktivistický architekt

Konstantin Melnikov in front of his Kauchuk Club

The Rusakov Workers' Club
Klub pracujících I. V. Rusakova
in Moscow is a notable example
of constructivist architecture.
Designed by Konstantin Melnikov
, it was constructed from 1927 to
1928.

konstruktivismus, Klub Rusakovových závodů v Moskvě (K. S. Melnikov; 1928)

Alexander Rodtschenko

1891 - 1956

jeden z nejuniverzálnějších
představitelů
konstruktivismu a
produktivismu
malíř, sochař, grafický
designér, fotograf a architekt

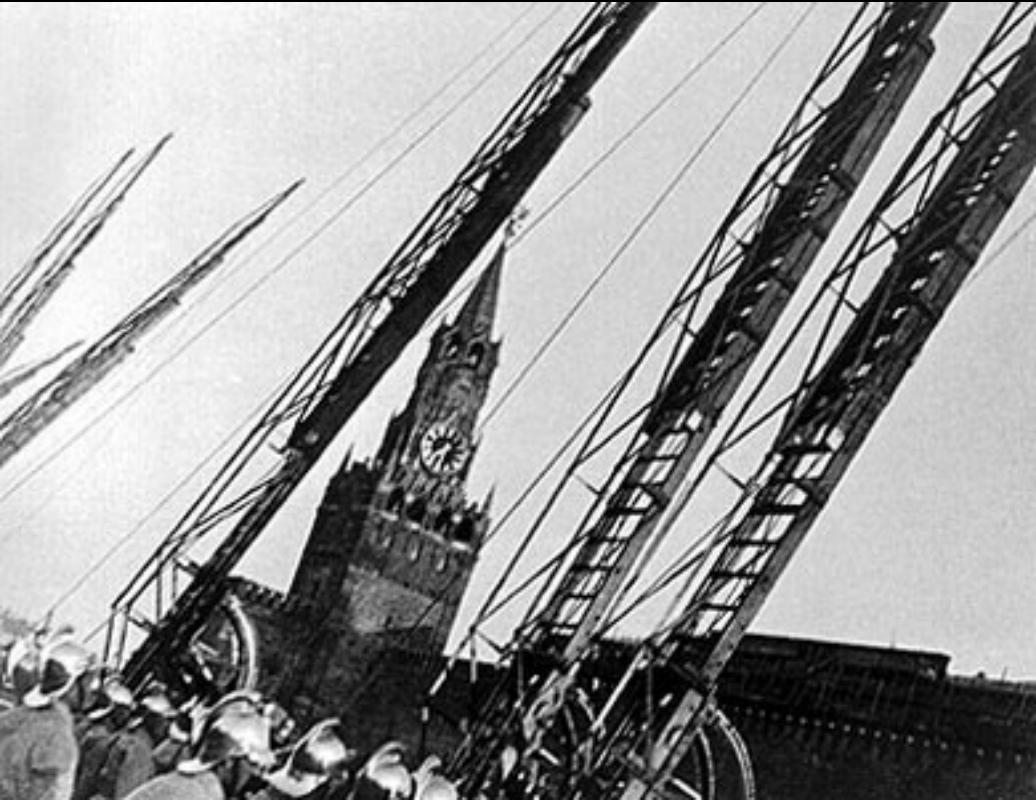
Ovale hängende Raumkonstruktion Nr. 12, aus der Serie:
"Lichtreflektierende Flächen", um 1920-1921,

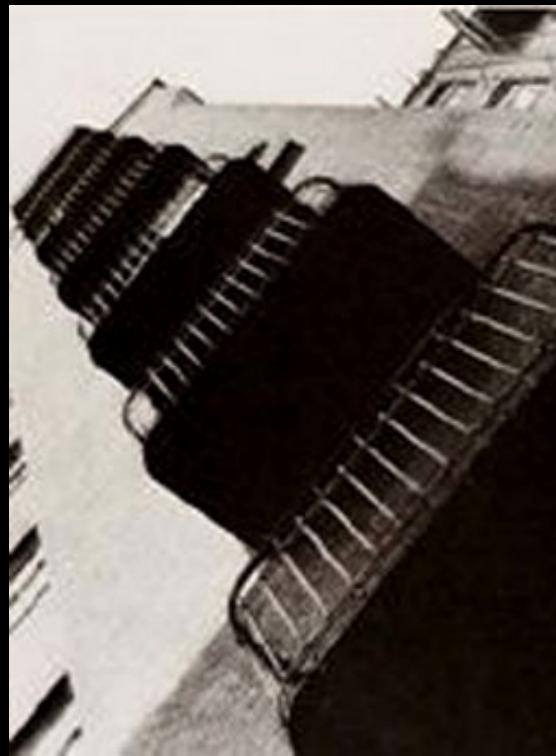
Film poster for *The Battleship Potemkin* by Alexander Rodchenko (1926).

Kinder im Moskauer Zoo, 1932

Feuerwehr-Parade auf dem Roten Platz

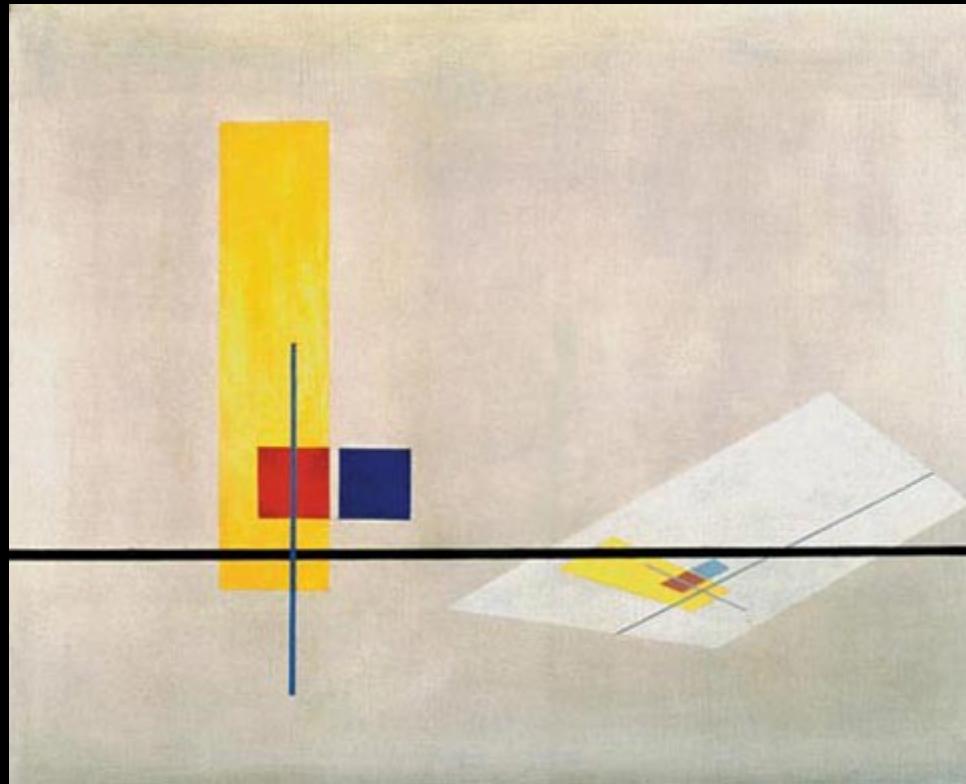
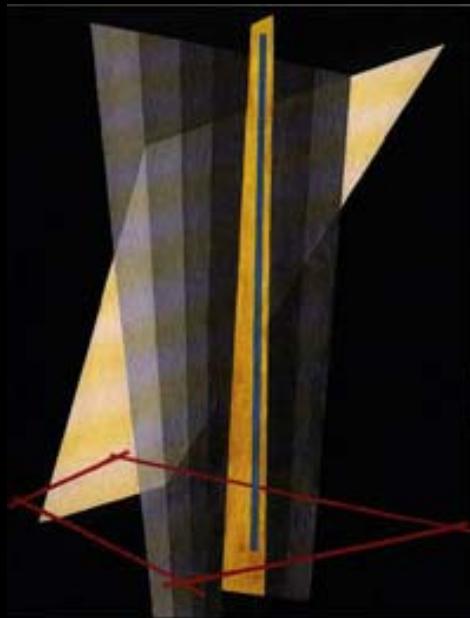
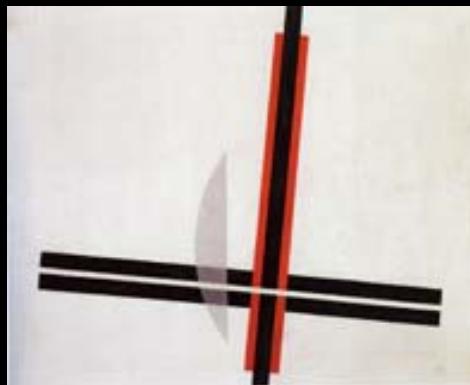

Balkone, 1925

KONSTRUKTIVISTICKÉ TENDENCE MIMO RUSKO

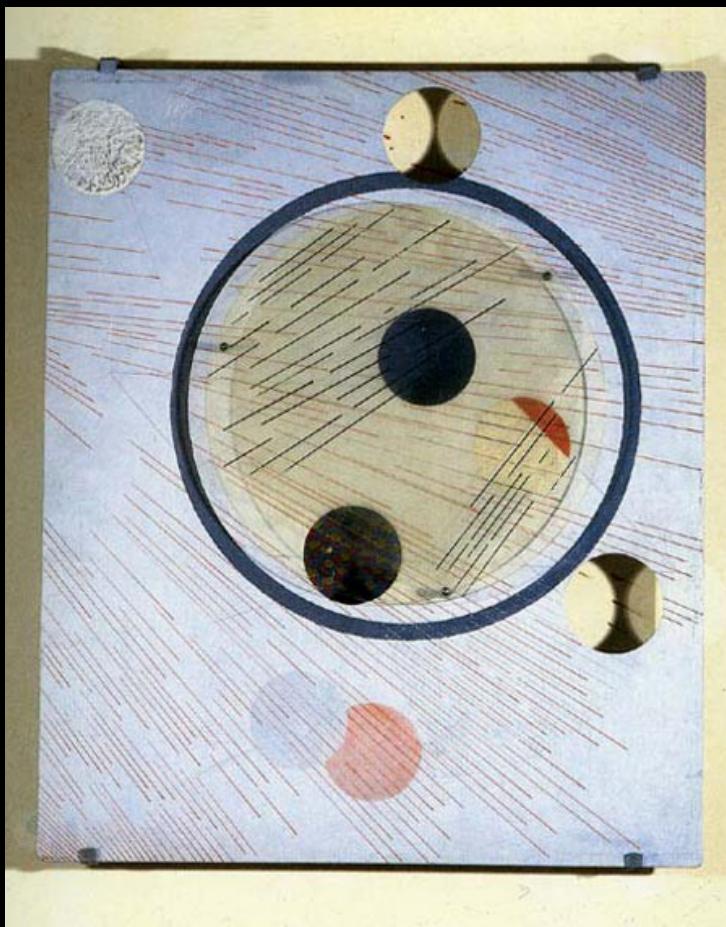
László Moholy-Nagy ► 1895 – 1946 was a Hungarian painter and

photographer as well as professor in the Bauhaus school. He was highly influenced by **constructivism**. He was a strong advocate of the integration of technology and industry into the arts.

László Moholy-Nagy
Construction Z I 1922–3

László Moholy-Nagy
A 20 1927

László Moholy-Nagy
SRhO I 1936

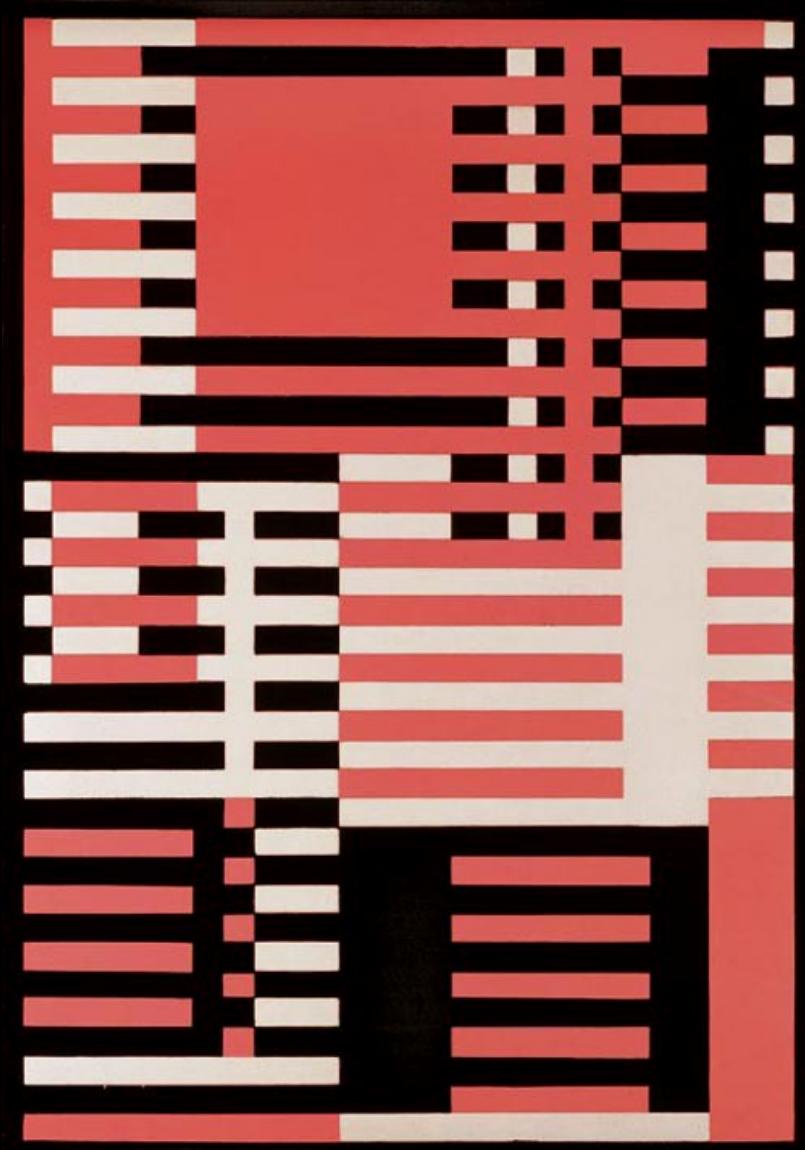
László Moholy-Nagy
*Space Modulator Experiment,
Aluminium 5* 1931–5

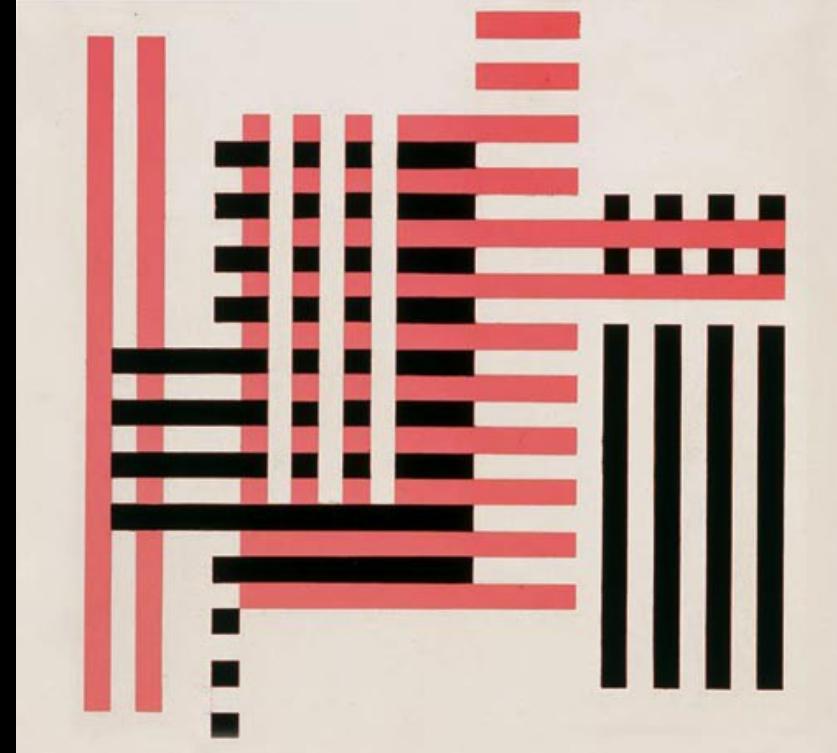
László Moholy-Nagy
A 19 1927

László Moholy-Nagy
CH for RI Space Modulator 1942

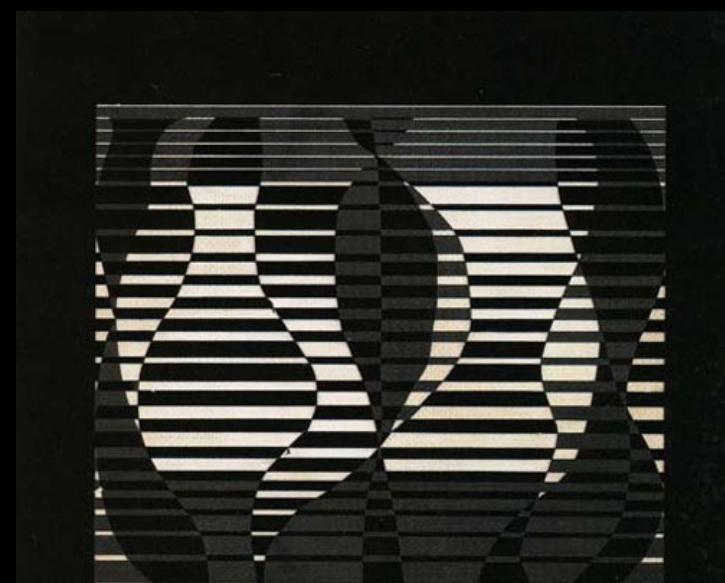

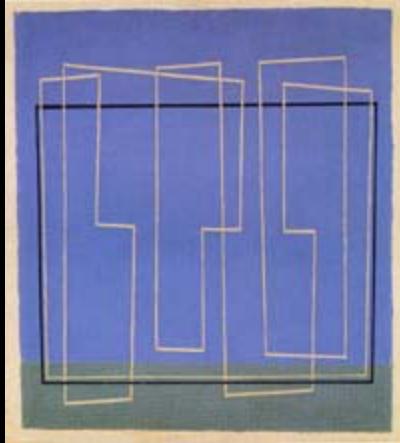
Josef Albers
Goldrosa c1926

Josef Albers
Bundled 1925

Josef Albers
In Water 1931

Josef Albers
Related I (Red) 1938–43

Josef Albers
in open air 1936

Josef Albers
Layered 1940

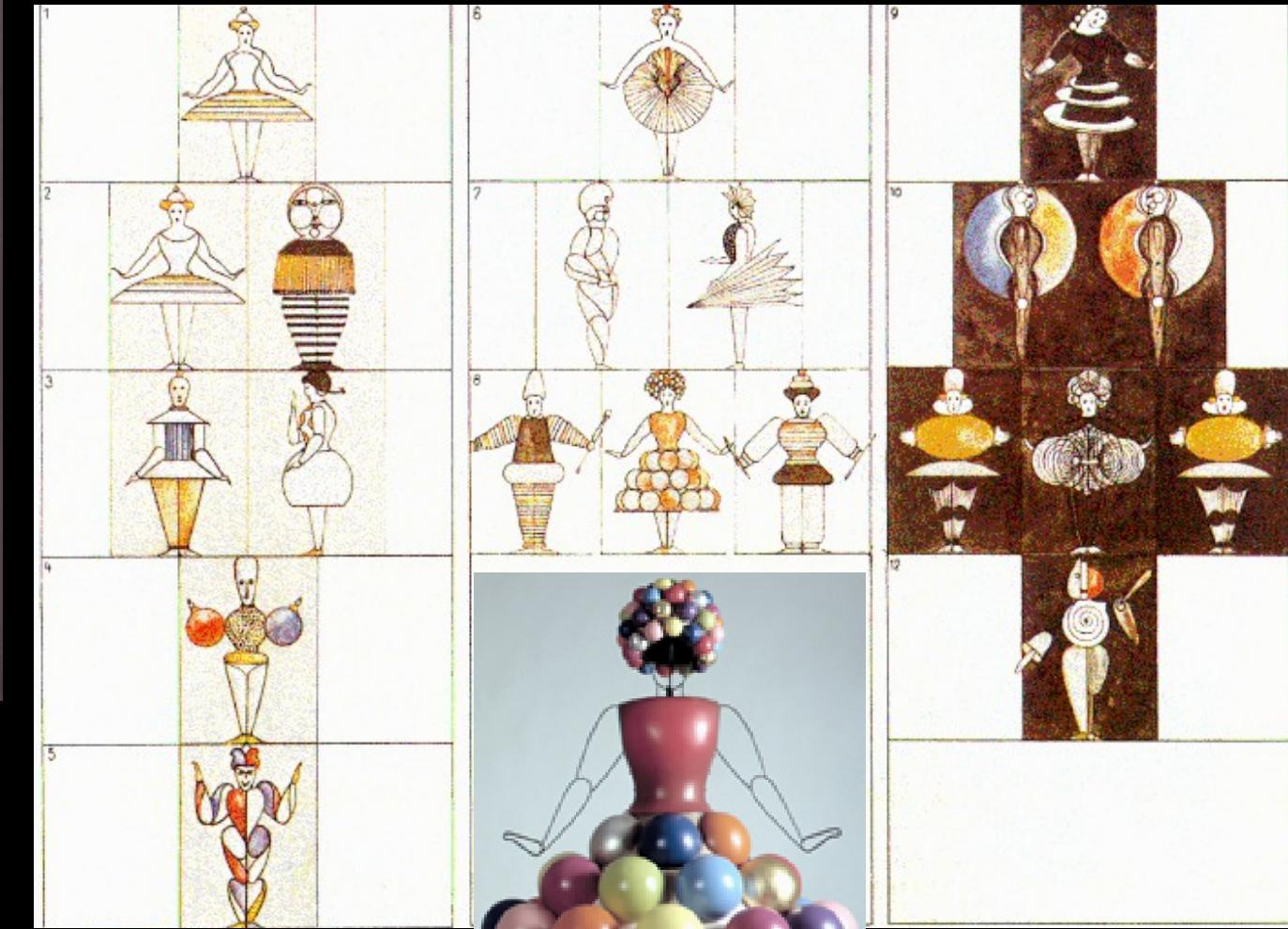
Oskar Schlemmer ▶ 1888–1943 was a German painter, sculptor and designer associated with the **Bauhaus** school. In 1923 he was hired as Master of Form at the Bauhaus theatre workshop, after working some time at the workshop of sculpture. His most famous work is "**Triadic Ballett**," in which the actors are transfigured from the normal to **geometrical shapes**. Also in Slat Dance and Treppenwitz, the performers' costumes make them into living sculpture, as if part of the scenery.

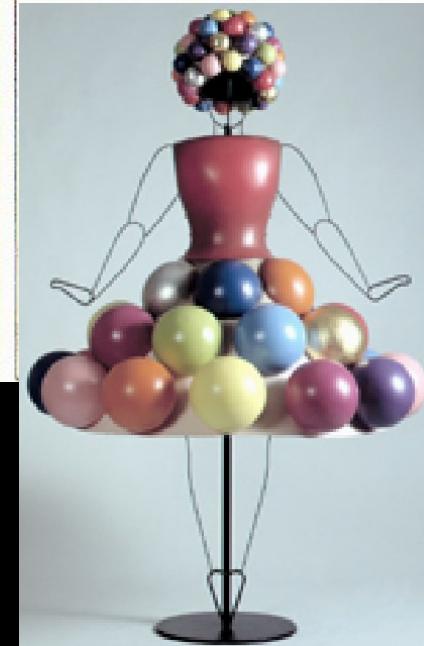
"Screw"
costume from
The Triadic Ballet
Oskar Schlemmer
1922

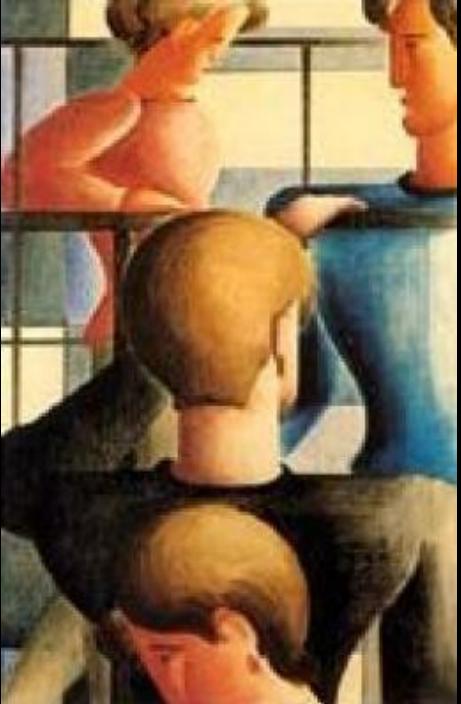
Costumes by Oskar Schlemmer for the Triadic Ballet

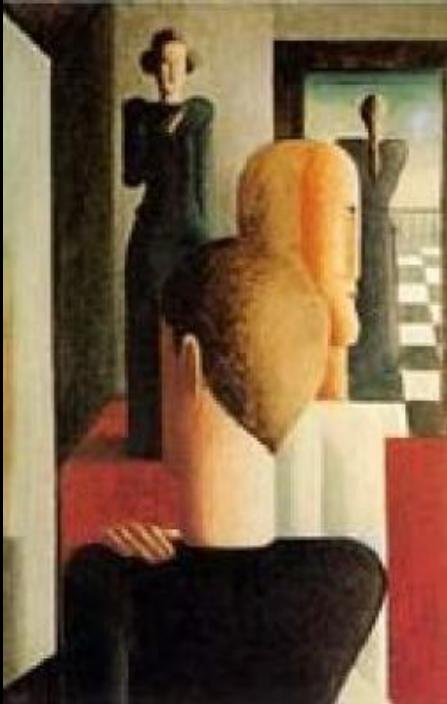
oskar schlemmer
triadisch ballett - triadic ballet

Gruppe am Geländer

Römisches,
Vier Figuren im Raum

Bauhaus Starway

Zdroje:

Literatura:

- ◆ PIOJAN, José. *Dějiny umění* 9, 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- ◆ BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. *Umění po roce 1900*. Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- ◆ Kol.: *Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie*. 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- ◆ MICHELI, Mario de: *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha SNKLHU 1964. 378 s
- ◆ DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké stylы, školy a hnutí*. 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8
- ◆ Kol.: *České umění 1900-1990*. 1. vyd. Praha : Galerie hl. města Prahy, 280 s. ISBN: 807-01-00575
- ◆ Kol.: *Dějiny českého výtvarného umění IV / 1890-1938 (1+2)*. 1. vyd. Praha : Academia 2009. 872 s. ISBN 978-80-200-058
- ◆ Padrtá, Jiří, Kazimír Malevič a suprematismus, Torst, Praha 1996, ISBN 80-85639-88-2

Elektronické zdroje:

- ◆ The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- ◆ KASAN, Jaroslav. *Artopedia 2: galerie světového malířství* [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

Internetové zdroje:

- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/artists-by-art-movement/rayonism>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/Artists-by-Art-Movement/suprematism>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/el-lissitzky/mode/all-paintings>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/kazimir-malevich/mode/all-paintings>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/yubov-popova/mode/all-paintings>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/naum-gabo/mode/all-paintings>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/josef-albers>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/laszlo-moholy-nagy>
- ◆ <http://www.wikipaintings.org/en/vladimir-tatlin>
- ◆ http://en.wikipedia.org/wiki/Constructivism_%28art%29
- ◆ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Konstruktivismus>
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/Naum_Gabo
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/EI_Lisickij
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/Oskar_Schlemmer
- ◆ http://en.wikipedia.org/wiki/Oskar_Schlemmer
- ◆ <http://www.schlemmer.org/>
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Tatlin
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/Konstantin_Melníkov
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%A1szl%C3%B3_Moholy-Nagy
- ◆ <http://www.moholy-nagy.org/>
- ◆ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Suprematismus>
- ◆ http://cs.wikipedia.org/wiki/Kazimír_Malevič
- ◆ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kubofuturismus>